

A konferenciát a **Román Ökoturizmus Szövetség** rendezte, együttműködve számos támogatóval, mint a **European Ecotourism Network**, a **Naturfreunde International**, ill. az **EU Lifelong Learning Programja**. A konferencián mintegy **80 fő** vett részt, civil szervezetek, állami, kormányzati szervek, turizmussal foglalkozó tanácsadó, konzultációs szervezetek, egyetemek, kutatóhelyek képviselői. A résztvevők mintegy fele romániai szervezeteket képviselt, a másik fele 20 európai országból érkezett, így jelentős volt a német, norvég, finn, észt, spanyol képviselő, de itt voltak cseh, szlovák, osztrák, lengyel és ír szervezetektől is. Magyar részről én a **Magyarországi Kárpát Egyesület** képviselőjeként voltam jelen, az első napon ott volt még **Füzy Imola CEEweb for Biodiversity** is, aki elsősorban a hétfői, keddi Kárpátok fenntartható turizmus stratégia munkacsoport ülésén vett részt.

A megnyitó, plenáris ülésen **Andrei Blumer** a Román Ökoturizmus Szövetség elnöke üdvözölte a megjelenteket, majd **Filipescu úr**, a **Román Turisztikai Hivatal** elnöke beszélt a román turizmus fejlődéséről, a **rurális, és az öko turizmus** hangsúlyairól, a nem kormányzati szervek aktivitásáról, új termékekről a turizmus piacán, a sízés, a kerékpározás, a hegymászás lehetőségeivel. A nagykiterjedésű védett területek felfedezése és az abból való tanulás lehetősége jelentős. Romániát a bioszféra rezervátumok terén Európában **vezető pozícióba** helyezte. Utalt még a kapcsolódó **bio termékek** piacára, és a **minősítési** folyamatra, az öko-turizmus terén. Megjelent és hozzászólt **Ivan Patzaichin** többszörös olimpiai és világbajnok egykori kenus, az Ivan Patzaichin Szövetség részéről, akik elsősorban a Duna Deltával foglalkoznak, védelem, megújítás, és ökoturizmus. Ő az **ökoturizmus nagykövete Romániában**, és fontos a szerepe az ökoturizmus promóciójában, s szerinte Románia az EU-ban is a téma katalizátora lehet. Blumer úr még méltatta a fő támogatókat, így az **ECOLNET** projektet, mely keretet ad a minősítési rendszernek, a **Nature Friends International**-t, amely elsősorban az ökoturizmus kézikönyvvel támogatja az ügyet. Végül bejátszottak egy ötperces részletet a **Wild Carpathians** című filmből, amely Charles Ottley prezentációjában foglalkozik a Kárpátok értékeivel, és amit a nemzetközi TV csatornákon láthattunk az utóbbi időben.

Az első blokkban az **ECOLNET** projektről, és a kapcsolódó **EELS European Ecotourism Labelling Standard** és az **EEN**, a European Ecotourism Network-ról beszélt **Papageorgiou asszony – PRISMA Center** -. Európai minősítési standardok kerültek kimunkálásra a rurális és a fenntartható turizmus terén, amiben komoly szerepet játszik a német bázisú **ECOTRANS**. Ebben tíz tagszervezet vesz részt, így egyetemek is, és a minőségi és a címkézési – eco labelling – módszertant és szabályozást dolgozták ki. Online módszertan és tananyag is rendelkezésre áll. Konzultációs kampányt folytatnak az EELS és a GSTC Global Sustainable Tourism Council kereteiben való elismertetésre. Kiemelte a **fenntartható turizmus pillérjeit**, a társadalmi és gazdasági előnyöket, a kulturális örökség hasznát, a minimalizált terhelés elvét és a környezet valamint a helyi közösség nyereségét. A bevezető időszakban 48 vállalkozás tíz országban való minősítése történt meg, tananyag áll rendelkezésre, hálózat működik, ecotourism-network.eu, ill. ecolnet.ning.com. Célcsoportok még a helyi hatóságok, nem kormányzati szervek, védett területek.

Hamele úr, **ECOTRANS**, beszélt az **európai minősítési folyamatról**, átláthatóság, szabványok, védjegyek, fenntarthatósági feladatok. A téma, a fogalom 1982-ben Bajorországban merült fel, a turizmus, a nemzeti parkok kontextusában. A témában vezető hálózatok, az EDEN, az Alpine Pearls, minősítési eljárásról át vezető elfogadás, ami a kommunikáció, a marketing fontos része is lett. A fenntartható és öko turizmus **nyolc kulcs témáját** emelte ki, így a minősítési és igazolási rendszert, + a klíma védelem, a fenntartható lánc-gazdálkodást, (ellátási, szállítási láncok), a tudás és annak hálózatosítása, pl. destinet.eu. Németországban 1300 szervezet érintett a témában. Világszerte erősödő folyamatról van szó, és a többi **fenntarthatósági területhez**, problémához való kapcsolódásról is.

A **PAN Parks** koncepcióról **Carol Richie** beszélt, **EUROPARC Federation**. Az alap: emberek, szabadidő, és védett területek. 40 év munkája az EUROPARC Szövetség, 68 védett terület, köztük pl. a **Fertő Hanság**. Hangsúly van a hatékonyságon, a tapasztalatokon, a tudáson, és az innováción, és nincsenek határok. Figyelmeztető a globális felmelegedés, amely sajnos nyilvánvaló. Utalt Al Gore vonatkozó kijelentéseire, a Stockholm konferenciára 1972, az IUCN stratégiára, 1980, a Brundtland jelentésre, 1984, a fenntartható fejlődésre, az Earth Summit Rio kapcsán, Agenda 21. Kitért a **Fenntartható Turizmus Európai Kartájára**, aminek 119 nemzeti park részese. Kiemelte a négy P-t, **Protection, Participation, Partnership, Planning**.

Globálisan 682 millió turista a potenciál, „**Ön vendég a természetben, viselkedjen!**” jelszó alatt, - Hundertwasser -.

A **PAN Parks hálózat vadon turizmus** koncepciójáról a megbetegedett Kun Zoltán helyett egy kollegája beszélt. Min. **10 ezer hektáros vadon zónákról** van szó. Lényeges itt is a figyelem felhívás, a tudatosítás. Fontos a helyi vállalkozások szerepéhez jutása, a túraszervező partnerek érzékenysége és haszna, valamint az **ellenőrzés, az együttműködés, és a promóció**. Oktatási túrák lehetőségei. panparks.org.

Blumer úr beszélt a **romániai öko turizmus** helyzetéről, szervezetük tíz éves, kétharmadában vállalkozások, egyharmadában NGO-k és konzultáns szervezetek adják a tagokat. Átfedések vannak a **rurális, a városi, és a természeti turizmus** között. A legfontosabb összetevők, a védelem, a viselkedés, a tulajdonviszonyok, a kis vállalkozások jelenléte, **a helyi emberek, lakosok jóléte**. Hangsúlyozta a **lelassuló életstílus** jelentőségét, ami segíthet a természetvédelemben is. A mennyiség felől, az igénybevett falusi ágyszám helyett arra kell törekedni, hogy **a bevétel helyben maradjon. Felelős vállalkozásokra**, és termékekre van szükség. A védett terület nem egy sziget, hanem egy lehetőség. A lelassulási megközelítés **több élményt, tapasztalatot** is ad. Lényeges elem a helyi közösségek, önkormányzatok felelős és integrált terület politikája, a partnerség a zöld vállalkozásokkal. Értékelési folyamat, szálláshely, max. 25 ágy, turisztikai program, max. 15 fő. Közös Európai platform alakítása.

A plenáris ülés mások blokkjában **kerekasztal beszélgetés** volt, az eddigi előadók, **Christian Baumgartner Naturfriends International**, vezetésével beszélgettek, az európai standardoknak a turizmus területére történő bevezetéséről, azok megértetéséről. Alapkérdés a vállalkozások és a turisztikai célpontok minősítése, az **öko-hiteles vállalkozások léte, és kritikus tömege** egy térségben. Közben a twitteren külső kérdések is bejöhettek, így a koordinált rendszerek, azok előnyei témában, a marketing szervezetek, a fenntarthatóságnak a marketingben való megjelenítése témájában. A norvég kollegák a **marketing és a társadalmi hatás elemzés** kérdését feszegették, az öko turizmus, mint hátrányos helyzet kezelését. A magánszféra kapcsán felmerült, ki a jó, ki a rossz fiú a szereplők között. Az öko turisztika a piac kis szegmense, a hagyományos turizmusban dolgozó vállalatok tőke ereje a jellemző. A mikro vállalkozások és a **helyi közösség esélyeit** kell megtartani.

A délutáni blokkban párhuzamos **workshop ülések** voltak, négy témában, jómagam a **3. praktikus eszközök a természetvédelemben és a helyi fejlődésben**, című ülésen vettem részt. Itt az első délutánon elsősorban kis előadások hangzottak el, **Monia Martini, WWF Romania** vezetése mellett. **Amanda Guzman, ECOTONO Spanyolország**, a spanyol ökoturizmusról beszélt. Jelentős a biológiai sokféleség, az EU 142 ezer fajának a fele fellelhető itt. A terület 27%-a Natura 2000, jelentősek az öko turizmus potenciáljai. Ezt helyi promóció, ökoturizmus csatorna is segíti, a spain.info –ból kiindulva. Klub modell működik, nemzeti, regionális, és magán szektor szinteken. A **brand** az soyecoturista.com helyről, máris sikeres.

Monia Martini a PES, a Payment for Ecosystem Services rendszer lehetőségeiről beszélt a Máramaros-i tapasztalatok tükrében. Itt egy természetvédelmi és fenntarthatósági alap került kialakításra. A **pénzügyi tőke, a társadalmi tőke, és a természeti tőke** együtt éléséről van szó, nem egymás alá rendeléséről, win win alapelvekkel. Önkéntes mechanizmusok keretében, **helyi partnerségi megállapodás** alapjain, tűzték ki a viselkedésváltás, a terület gazdálkodás és a turizmus praktikák javítását. Itt egyik oldalon állnak a helyi turizmus operátorok, helyi termelők, középvállalkozások, kézművesek, és maguk a turisták. Másik oldalon a védett területek kezelői. Őket köti össze egy bizottság által kezelt **fejlesztési alap**, melybe az előbbi csoport tagjai önkéntesen fizethetnek be, ennek ellenében ökoszisztéma szolgáltatást, természetvédelmi fejlesztést kapnak. www.ecomaramures.com

Erika Stanciu ProPark Found, Romania, a **vadon koncepcióról** beszélt, az érintetlen természet, és az emberek, a helyi közösség viszonyáról. Itt a természeti folyamatok, a természetes élőhelyek dominálnak és elég nagyok, hogy a természetes folyamatok érvényre jussanak, emberi beavatkozás nélkül. Magterületekről, puffer zónákról, és átmeneti zónákról lehet itt beszélni. Az **ökoturizmus** szerepe támogató lehet. A WWF a déli Kárpátokat tekinti ilyen zónának.

Frolu Doru úr, a Rowmania, a Duna delta térségéről beszélt – Ivan Patzaichin itt is, és egész nap jelen volt az üléseken -. Utalt a különböző szereplők és a közösség konfliktusaira, ami ott jellemző volt. Alap probléma náluk is az, hogy a látogatók átlagban 1,7 éjszakát töltenek ott. Ezt próbálják csónak túráikkal növelni, utalva arra is, hogy az autó helyett közösségi közlekedéssel jöjjenek. A **csónak túrákkal 3-5 napot**

lehet eltölteni a térségben, alacsony költséggel feltárni egy-egy területet, helyi szállás, helyi élelmezés igénybevételével, 15-20 km napi evezéssel.

Az első nap estéjén alternatív programként **Michael Meyer, - Ökologischer Tourismus in Europa, Bonn** - beszélt a **Kárpátok fenntartható turizmus stratégiáról**. A korábbi, 2003-as **Kárpátok védelmét és fenntartható fejlesztését célzó konvencióra** épülve a hét érintett ország elindította a konvencióban is nevesített fenntartható turizmus stratégiát, előbb egy munkacsoporttal, majd a stratégia megalkotásával. A munka ebben az évben gyorsult fel, és 2014 júniusára várható a stratégia elfogadása Ezt az időszakot munkacsoport, szakértői csoport, Konvenció végrehajtó bizottsági, NGO, és idegenforgalmi hivatali találkozók övezik. A stratégián túl csomagok készülnek a konzultációs folyamatra és a tudatosítás javítására. Tájékoztató anyag mellékelve. www.oete.de

A második napon több helyszínen, **párhuzamos kirándulások** zajlottak, a környező térségekben. Én a **Kálnoky birtokra** menő csoportba kerültem. A Brassótól északra, mintegy 70 km-re lévő **Miklósvárra** mentünk. Itt a Kálnoky család részben visszakapta korábbi birtok elemeit, ill. további ingatlanokat vettek. Itt Karcsi a vendéglátás felelőse fogadta a csoportot a miklósvári vendégházban. Itt, a vadászkastélyban és a faluban lévő másik vendégház egységben fogadnak vendégeket. Ezen túl a közeli **Szászfehéregyházán – Viscrí** – valamint **Zalánpatakon**, ami **Károly herceg birtoka**, de azt is ők kezelik, is vannak szálláshelyek. Ezek autentikusak, a helyi épületek felújításával, helyből beszerzett bútorokkal, berendezési tárgyakkal. A **helyi lakókat foglalkoztatják**, mintegy harminc főt, és évente közel 3000 vendég fordul meg a Kálnoky birtokokon. Ezek zömmel több napos tartózkodások, és jelentős részük Angliából érkezik. Az árak szolidak, a szállás reggelivel, mintegy 140 Lei – kb. 10 ezer Ft – de járulékos túrák, további étkezések lehetőségei is jellemzőek. A vendégházból átsétáltunk a közeli minorba, **egykori vadászkastélyba**. Ez a XVII. században épült, jórészt eredeti állapotában van, a falu közösségi létesítményként, kultúrház, és egyéb célokra használta, Kálnokyék újat építettek helyette a falunak. Felújítása apránként zajlik, részben berendezett, esküvőket, eseti vendégfogadásokat tartanak itt, tavasztól ősziig. Megnéztük a faluban lévő másik vendégház bázist, két egymás mellett lévő épületet, már felújítva, berendezve. Végül visszatértünk a központi vendégházba, ahol **Kálnoky Tibor gróf fogadta a csoportot**, elbeszélgettünk, majd ebédeltünk. <http://www.transylvaniancastle.com> <https://picasaweb.google.com/111340267226789442268/Miklosvar>

A harmadik napon indulásként egy rövid **plenáris összejövétel volt**, ahol Blumer úr a **konferencia deklaráció** néhány koncepcionális elemét mutatta be javaslatként, felvetve, hogy a további workshop üléseken ezekről is beszéljünk. Ilyen alapelemek voltak: A cél régiókban a fenntarthatóság és a természetvédelem biztosítása. Ezek közös kommunikációja, az öko turizmus közös értelmezése az EU-ban. Védett területek az utazási célpontban. A **felelős utazási vállalkozások** kritikus tömege a térségben. Fenntartható gazdálkodás bevezetése a térségben. A célpontban a természeti és a helyi közösségi értékek integrációja.

Az ezt követő **workshop üléseken** az ottani korábbi előadásokat és a deklaráció tervezet elemeit beszéltük meg. A 3. csoportban hangsúlyozásra került a haszon, a **jövedelem helyi közösségnél** tartása, a természetvédelem támogatásának praktikus módszerei. Szó esett a konfliktusok kezelésének kérdéséről, és a hatékony természetvédelmi eszközök bevetéséről. Ismét javaslatba került az **ökológiai lábnyom elv** alkalmazása, az ökoszisztéma szolgáltatások kérdése, és az új típusú gazdaság, a zöld gazdaság, a **zöld kalkuláció lehetőségei** az adott területen. Fontos lenne a kutató intézményekkel való kapcsolat erősítése e témákban, valamint a részvételi módszerekről, a helyi önkormányzatok bekapcsolásáról beszéltünk. Felmerült még a nem védett területek kérdése, öko turisztikai aspektusban, azok is nyújthatnak ilyen szolgáltatásokat.

A záró plenáris ülésen előbb a **négy workshop** képviselői számoltak be.

4. csoport **Fejlesztési stratégiák a jobb látogatói tapasztalatok érdekében**. A jó interpretáció, kommunikáció fontossága, elérhetőség, információgyűjtés. A **minőségi öko turizmus** főbb összetevői: jól védett természeti és kulturális örökség, aktív helyi közösség, önkéntes részvétel. A hatékony kommunikációnál, az online eszközök, a hírlevelek, a túra szervezők, az alkalmazottak lojalitása az ügy mellett.

2. csoport: **Több szereplős megközelítés az öko turisztikai célpontok fejlesztésében**. Pán Európai szinten elfogadott koncepció az öko turisztikai célterületek meghatározásánál. Esernyő szervezetek, közös célok

és eredmények. Költség-haszon elemzés, a turisztika terhelő hatásai számba vétele. A meglévő hálózatok, szereplők, NGOk számba vétele.

1. csoport. **A minősítési program és standardok előnyei kihasználása.** Az EELS és a helyi öko turisztikai minősítés viszonya, költséghatékonyság, esernyő szervezetek szerepe. A minősítés piaci eszközként való hasznosulása. Az előnyök, a hozamok mérési és monitoring lehetőségei.

Az ülésen ezt követően megvitatásra került a deklaráció, az állásfoglalás szövege, majd egy öttagú szerkesztő bizottság vonult vissza, és véglegesítette a szöveget.

Időközben az ülésen **Mugur Pop ismertette a verespataki helyzetet**, az előzményeket, képeket vetítve a térségből, az ismertetőt mellékelem. III. egy levél is megfogalmazódott, amit a konferencia résztvevői aláírtak, és került nyilvánosságra, melyben a verespataki védelmet az öko turisztikai eszközökkel is javasolják erősíteni.

Végül felolvasásra és közfelkiáltással elfogadásra került a deklaráció, melynek főbb elemeit fentebb már vázoltam, itt a teljes, nem túl hosszú angol verziót emelem be:

<http://www.youtube.com/watch?v=BlihJP5tEvU>

Following the deliberations and discussions of the participants of the 2nd European Ecotourism Conference,

We recognise these common needs:

- to bring sustainability and nature conservation to the ecotourism destination regions;
- to develop a common understanding of ecotourism in Europe as a conservation and development tool;
- to co-ordinate communications for ecotourism destinations in order to attract guests; and
- to communicate the benefits of ecotourism to policy and decision makers.

and,

We agree with the following ecotourism destination concept.

Ecotourism destinations in Europe should have:

- A protected area associated with the destination.
- A critical mass of local ecotourism businesses.
- A sustainability plan under implementation, in developing ecotourism.
- Nature and local culture as the main ingredients in product development and marketing.
- Active participation of local communities based on shared values, empowered through education and awareness raising.

We, the 80 participants from 20 European countries, including ecotourism and sustainable tourism associations and networks, ecotourism businesses, education institutions, experts and consultants on ecotourism, have endorsed this statement and committed ourselves to use it as a guide for future action

Jól szervezettnek és hasznosnak minősíthető a konferencia, és fontosnak gondolom az öko minősítés, védjegyezés intézményét a területen, mert itt is nagyon hamar felhígul a bio, majd az öko előtag a termékek, szolgáltatások kapcsán.

Mészáros Péter